

BLYTTIA

NORSK BOTANISK FORENINGS TIDSSKRIFT

BIND 3

HEFTE 3-4

OSLO 1945

Innhold.	Side
Lysdahl, Eugen: Noen iakttagelser over blåveisens spredning ved maur...	85
Resvoll, Thekla R.: En norsk botanisk bytteforening i 1890-årene.....	89
Naustdal, Jakob: Flora og vegetasjon ved to veksesteder for <i>Carex diandra</i> i Fana	94
Småstykker:	
Heimbeck, Louise: Floraen på Skrepåsen i Verdal 4. juli 1944	110
Naustdal, Jakob: Nokre merknader om <i>Ilex Aquifolium</i> på Ljones- tangen i Strandebarne	112
Reiersen, Johs.: <i>Malaxis paludosa</i> funnet på Hinnøy.....	114
Lid, Johannes: Finnmarkspors i Telemark	115
Roll-Hansen, Jens: Nytt svensk tidsskrift og interessant nytt om kull- syreassimilasjon og artsbegrep.....	116
Notiser	117
Norsk Botanisk Forening	118

Norsk Botanisk Forening.

Styre for 1945.

Konservator dr. ERLING CHRISTOPHERSEN, formann; konservator dr. O. A. HØEG, nestformann; universitetsstipendiat GEORG HYGEN, sekretær; gravør HALFDAN RUI, kasserer; cand. real. GUNNAR A. BERG; cand. real. MIA ØKLAND.

Foreningens formål er å fremme interessen for botanikk og øke det alminnelige kjennskap til plantene. Det holdes møter med foredrag i vinterhalvåret og ekskursionsjoner i sommerhalvåret. Nye medlemmer tegner seg hos formannen, adr. Botanisk Museum, Oslo, eller hos ett av de andre styremedlemmer. De som er bosatt i Trøndelag tegner seg hos konservator dr. O. A. Høeg, Videnskaps-selskapets Museum, Trondheim. Medlemskontingenten er kr. 8.00 pr. år for ordinære medlemmer, kr. 2.50 for medlemmer som ikke får tidsskriftet *Blyttia*. Den sendes til gravør Halfdan Rui, Under-haugsvæien 9, Oslo.

Blyttia.

Redaktør: konservator dr. ERLING CHRISTOPHERSEN.

Redaksjonskomité: universitetsstipendiat GEORG HYGEN, stats-
mykolog dr. IVAR JØRSTAD, bibliotekar PETER KLEPPA,
konservator JOHANNES LID.

Redaksjonens adresse: Botanisk Museum, Oslo 45.

Ekspedisjon: A. W. Brøggers Boktrykkeri A/S, Oslo 10.

Blyttia utgis av Norsk Botanisk Forening og kommer i kvartals-hefter som sendes til alle ordinære medlemmer. Abonnementsprisen for ikke-medlemmer er kr. 10.00 pr. år fritt tilsendt innen landet.

Noen iakttagelser over blåveisens spredning ved maur.

Av

EUGEN LYSDAHL

Den første som ble klar over at blåveisen (*Anemone Hepatica* L.) er myrmekokor var SERNANDER (1901) som ved eksperimenter fastslo at frukter av blåveis utlagt i maurstier ble fjernet i løpet av få minutter. Til kontroll ble i ett eksperiment samtidig utlagt rugkorn av blåveisfrukters størrelse, og det viste seg at ingen av disse ble fjernet. Tillokningsmidlet er en gruppe oljeholdige celler, et elaiosom, som dannes i den nederste ende av fruktskallet. Det er hvitt, og lett å adskille fra resten av frukten. De myrmekokore planter som har et elaiosom av denne type har SERNANDER (1906, s. 72) henført til *Hepatica*-typen.

Selv om blåveisen etter Sernanders eksperimenter må ansees for å være myrmekokor i temmelig høy grad, foretok jeg i forbindelse med mitt arbeid over blåveisen i Norge (LYSDAHL 1945) noen flere eksperimenter, til dels også med andre maurarter. Resultatene var såpass uensartede at jeg mener det er av interesse å fremlegge dem her. Jeg har brukt samme metodikk som Sernander, idet 10 frukter (i ett forsøk 25) ble lagt ut i en maursti, og det antall frukter som fremdeles befant seg på plass ble notert med bestemte tidsintervaller. Tallene i de følgende tabeller angir således det antall frukter som ennå ikke var fjernet ved det tilsvarende klokkeslett.

Forsøk 1. Pinnåsen, Opegård. 28. mai 1938. Varmt vær, delvis overskyet, enkelte små regnskurer i løpet av dagen. Granskog. Sparsomt med blåveis i nærheten. Maurart: *Formica rufa* L. var. *rufa-pratensis* Forel.

12.42	12.44	12.46	12.50	12.54	12.58	13.02	13.06	13.10
10	10	10	9	7	7	7	7	7

Som denne tabell viser var der etter nær $\frac{1}{2}$ times forløp bare fjernet 3 frukter, og maurene syntes altså ikke å bry seg noe særlig om dem.

Forsøk 2. En annen maursti til samme tue som i forsøk 1. 28. mai 1938.

12.43	12.45	12.47	12.49	12.51	12.55	12.59	13.03	13.07
10	10	10	10	10	9	9	9	9

Heller ikke her syntes maurene å bry seg om blåveisfruktene.

Forsøk 3. Assurtjern, Oppegård. 28. mai 1938. Ved en særlig stor tue. *Formica rufa* L. var. *rufo-pratensis* Forel.

13.53	13.56	13.59	14.02	14.05	14.10	14.15	14.18	14.21	14.29	14.34	14.38	14.42
10	10	10	10	9	8	8	8	7	6	6	4	3

Maurene syntes her noe ivrigere etter fruktene. Ofte ble fruktene transportert et lite stykke og så sluppet.

Forsøk 4. Assurtjern, Oppegård. 28. mai 1938. Ved en noe mindre tue i nærheten av tuen i forsøk 3. Sparsomt med blåveis i nærheten. *Formica rufa* L. var. *rufo-pratensis* Forel.

14.03	14.06	14.11	14.13	14.17	14.20	14.23	14.26	14.30	14.35	14.40
10	10	10	10	8	8	8	6	4	3	0

Forsøk 5. Assurtjern, Oppegård. 7. juni 1938. Varmt vær, solskinn. Ved samme tue som i forsøk 3.

12.12	12.31	12.45	12.50	13.06	13.32
10	9	8	7	6	2

Der gikk altså 80 minutter før 8 av 10 frukter ble fjernet, og maurene var altså heller ikke denne gang særlig lystne på fruktene. Der ble iaktatt en maur som bar en frukt 6 meter og var da $\frac{1}{2}$ meter fra tuen; der slapp den frukten og lot den ligge.

Forsøk 6. En annen maursti til samme tue som i forsøk 5. 7. juni 1938.

12.20	12.43	12.52	13.07	13.33
10	8	8	6	6

Heller ikke her var maurene lystne på blåveisfruktene, i det bare 4 frukter var fjernet etter 73 minutter.

Forsøk 7. Assurtjern, Oppegård. 7. juni 1938. Ved samme tue som i forsøk 4. Der ble blandet sammen 10 hele blåveisfrukter

og 10 hvis elaiosom var avskåret. Disse 20 frukter ble så lagt ut i en maursti.

	12.48	12.52	12.56	13.00	13.04	13.08	13.10	13.15	13.20	13.25	13.30	13.35
10 hele	10	9	8	8	8	8	8	6	3	2	1	0
10 avskårne	10	10	10	10	10	10	10	8	6	3	2	2

Det er tydelig at maurene foretrakk de frukter som hadde elaiosom, men forskjellen er ikke særlig slående.

Forsøk 8. Ved Busterudbakken, Oppegård. 8. juni 1938. Lummert vær, overskyet. Tuen var av vanlig størrelse, og det vokste blåveis i nærheten. Maurart: *Formica pratensis* Retz.

	13.15	13.17	13.19
	10	8	0

Maurene var her svært ivrige etter å få tak i fruktene, som ble lagt ut i en maursti omtrent 3 meter fra tuen. De fleste frukter ble båret inn i tuen, men noen ble sluppet på veien.

Forsøk 9. Ved samme tue som i forsøk 8. 8. juni 1938. 25 frukter utlagt.

	13.27	13.30	13.33	13.36	13.39	13.42	13.45	13.50	13.55
	25	20	12	9	4	3	2	1	0

Forsøk 10. Ved samme tue som i forsøk 8. 8. juni 1938. Der ble blandet 10 hele frukter med 10 hvis elaiosom var avskåret.

	13.57	14.02	14.07	14.12
10 hele		7	6	0
10 avskårne		7	6	4

Sluttresultatet viser at maurene foretrakk fruktene med elaiosom, men til å begynne med ble de avskårne frukter fjernet like hurtig. Det ble flere ganger iaktatt at maurene lot frøene ligge etter å ha båret dem en kortere eller lengere strekning.

Forsøk 11. Nedenfor Fjellklanghytten, Oppegård. 8. juni 1938. Meget stor tue med blåveis i nærheten. *Formica rufa* L. var. *rufa-pratensis* Forel.

	14.45	14.46	14.47	14.48
	10	3	2	0